

Formgivaren Jenny Nolstams installation Pneumatic ska ge liv åt förbindelsekulverten till Astrid Lindgrens barnsjukhus.

FOTO: GUNNAR LUNDMARK

Rörpost blir konst på Karolinska

När patienter rullas genom sjukhuskulvertarna kan de följa det komplicerade rörpostsystemet. Här svischar mediciner och blodprover förbi i små behållare. Men ibland byter rören skepnad och förvandlas till konst. Fyra konstnärer har fått smycka ut Karolinskas en mil långa transportsystem.

När hela rörpostsystemet är färdigbyggt på Karolinska universitetssjukhuset i Solna går det i sammanlagt en mil genom sjukhuset, från avdelning till avdelning genom kulvertar och väggar. I stället för post är det behållare med labbprover, blodprover och medicin som tar sig runt inom hela sjukhusområdet. På samma sätt som det över 150 år gamla transportsystemet drevs med tryckluft fungerar även den nya rörposten, men har nu förfinats med datachip och robotar som sorterar vart "posten" ska ta vägen.

Idén om att låta konstnärer ge sin gestaltning på rörposten går ut på att på olika sätt förbättra miljön för dem som arbetar i kulvertarna, men också för de patienter som transporteras där och ser rören från sjukhusängens eller rullstolen, eller sitter i de angränsande väntrummen.

Systemet som transporterar proverna ses av konstnärerna som något som andas, sammanlänkar och håller levande, ett kretslopp som är en del av människornas liv och orsak till varför de är på sjukhuset. Konstnärerna

har följt den tekniska arbetsprocessen och har resulterat i en utställning, en dvd/videodokumentation, en workshop, en bok, seminarier och tre konstverk på plats.

– Jag tyckte det här var så fascinerande eftersom systemet i sig självt är som ett blodomlopp för hela sjukhuset och det är fyllt av möjliga metaforer. Det är flödet som gör kroppen levande, en organism som har till syfte att göra kroppen hel, säger Birgitta Silfverhielm, projektledare.

Formgivaren Jenny Nolstam valde att ge en tunnel i kulverten på vägen till Astrid Lindgrens barnsjukhus ett genomskinligt upplöst rör som gör det möjligt att se posten som tar sig fram i en fart på fem meter per sekund.

– Rören är som en egen värld, de tar sig in i väggarna och man vet inte riktigt vad som händer på vägen tills proverna kommer fram. Den här genomskinliga delen visar en egen avdelad värld. Rörpostens värld, säger hon.

I väntrummet till sjukgymnastikliniken och arbetsterapin har konstnären Liv Strand i sin installation Krafters påverkan, gestaltat kroppars svävande och rörpostens inre liv i två videodokumentationer. I den ena kan tittaren följa en postkapsel inifrån genom en ditmonterad kamera med mikrofon och lampa, som i snabb fart tar sig fram genom rören. Den andra videofilmen är en filmsekvens från en naturfilm som visar ett ovanligt sätt att färdas – fregattfåglar som, i stället för att landa på marken, byter

byte och pinnar i luften.

– Jag vill visa en annan sorts svävande i ett slutet system, ett flöde som man inte kan se, en luftrelation, säger hon.

Stockholms läns landsting tänker använda en dvd och video som konstnären Katarina Eismann tagit fram som en dokumentation av hela transportprocessen.

I entrén till forskningsbyggnaden L1 har konstnären Hans Peterson skapat en installation han kallar heartbeat-housebeat. I ett av rören har han skapat en genomskinlig del fylld av ett svagt rött ljus som blinkar och symboliserar vilopulsen, 50 till 60 slag i minuten. När posten med blodtransporter kommer i röret registreras det och en annan del av röret får extra puls och blir blodrött.

– Jag vill ge en bild av sjukhusets aktiviteter. Det här är det lilla hjärtats puls som slår och när det händer något lyser det andra upp – det är sjukhusets puls, säger han.

Projektet har krävt ett nära samarbete mellan teknikerna som byggt rörpostsystemet och konstnärerna som tätt följt deras arbete. Ett möte mellan konst och teknik.

– Teknikerna har varit väldigt intresserade av hur vi har tänkt, de har fått en ny syn på rörpost. Och vi har fascinerats av hur de arbetar, från idéarbete till färdigmontering, hur de drar rören vart som helst, säger Jenny Nolstam.

ULRIKA NANDRA

08-13 59 60 ulrika.nandra@svd.se

Konstnärerna Liv Strand, Katarina Eismann, Hans Peterson, Jenny Nolstam och projektledaren Birgitta Silfverhielm.

200 år gammalt postsystem

Rörpost för postbefordran infördes i åttiofem olika storstäder från 1850-talet och framåt och har främst använts i kontorsmiljöer för att flytta handlingar mellan enskilda arbetsplatser, såsom

banker, bibliotek, sjukhus och varuhus. Användningen har minskat i takt med att elektroniska meddelandesystem införts. Installationerna på Karolinska universitetssjukhus är perma-

nenta och har skett i samarbete med konstnämnden i Stockholms läns landsting, arbetsförmedlingen Kultur Östra regionen, Hanteringenjörsteknik AB och Locum AB.